

Statskonsulenternes Indberetninger for Aaret 1914.

I.

Beretning fra Statskonsulent *Axel Appel*.

Idet jeg fremsender nærværende kortfattede Beretning om Hovedfelterne i min ret mangesidede Virksomhed i 1914 som Statskonsulent i Husdyrbrug, skal jeg iøvrigt tillade mig at henvise til mine Artikler i nærværende Tidsskrifts forrige Hæfte og dette, hvor jeg har givet en ret indgaaende Skildring af og Oversigt over Forholdene paa Husdyrbrugets Omraade i 1914 med særlig Henblik paa Kvægavlen og Kvægbruget.

Stambogførelsen. Vedrørende Stambog over Tyre af jysk Race har jeg ogsaa i 1914 samarbejdet med nu afdøde Konsulent *S. P. Petersen*, og vi har i Fællesskab udarbejdet 22. Bind, omfattende 51 Tyre, fra Nr. 1968—2018. Afstamningen paa Fædrenes Side kan for disse 51 Tyres Vedkommende alle føres tilbage til en Stambogstyr, og 41 er Sønner af Stambogstyre. Ny Tyredynastier af større Betydning er ikke fremkommen. Det er de gamle Tyreslægter, der fremdeles er de herskende, saaledes Hanneruptyrene, Elkjærslægten, der gennem Elkjær Tyren Elkjær Drot, der kom til Aarhus-egnen, skyder frodige, friske Skud gennem Stautrupbesætningens Kostammer, Assistent-slægten, Cæsar-

og Gøngetyrene. For første Gang gives der — i dette Bind — Oplysning om Ydelsen af Mælk og Smør for alle Tyremødre, men for visse Mødres Vedkommende er disse Oplysninger ret minimale, lige som der endnu er saare megen Forskel paa Ydelsens Størrelse og Kvalitet hos de forskellige Tyremødre. Det er beklageligt, at der fremdeles er Grund til at paaanke, at der endnu mangler meget i at Opdrætterne i ønskelig Grad benytter sig af det gode og uundværlige Hjælpemiddel, som det omfattende Stambogsmateriale er ved et rationelt og maalførende Udvalg af Avlsdyr. Korthornsfolkene viser størst Interesse for Stambogsarbejdet, idet de i ret udstrakt Grad anskaffer og bruger Stambøgerne.

Jeg har i Foraaret 1914 fuldført Udarbejdelsen af 3. Bind af Stambog over Væddere, omfattende 76 Væddere af Oxforddowns-Racen, fra Nr. 192—267 og 16 Væddere af Leicester-Racen, fra Nr. 70—85. — Endelig har jeg i Efteraaret paabegyndt Forarbejderne til 4. Bind af Korthornsstambogen, der jo tidligere er udkommen med et Bind hvert 3. Aar. Stambogførelsen har saaledes i 1914 krævet et meget betydeligt Arbejde og lagt Beslag paa en ikke ringe Del af min Tid.

Dyrskuevirksomheden hører til de aarligt tilbagevendende. At kunne overvære i hvert Fald alle Statsdyrskuerne i Jylland samt de større Landboforeningsdyrskuer er, saavel for Stambogføringen som for at vedligeholde det paakrævede Overblik over Udviklingen og Stillingen paa Kvægavlens Omraade indenfor mit Virkeomraade, en absolut Nødvendighed. Hertil medgaar en ret betydelig Tid. Jeg har i 1914 foruden samtlige Statsdyrskuer i Jylland overværet Statsdyrskuerne i Roskilde og Odense samt Landboforeningsdyrskuer i Viborg, Give, Mørke, Randers, Aarhus, Odense, Hadsten, Vejle, Odder, Roskilde, Aalborg og Hjørring. Endvidere Foreningen af jyske Landboforeningers Ungskue i Randers, hvor jeg holdt Foredrag om Udstillingen af Kvæg og Faar for en meget stor og interesseret

Forsamling, samme Forenings store, fortrinlige og i enhver Henseende vellykkede Fedeskue i Kolding i Maj, de samvirkende sjællandske Landboforeningers Fedeskue i København i April, det fynske Fællesskue i Odense samt det store og smukke Dyrskue i Malmø.

Om Arbejdets Gang i Kvægavls- og Kontrollforeninger, med hvilke jeg har samarbejdet gennem disses Organisationer, henvises til min Artikel i nærværende Hæfte.

Det omfattende Samarbejde, jeg paa mange Omraader har med Foreningen af jyske Landboforeninger, dels gennem Husdyrudvalget, dels som Formand i Foreningens Regnskabsudvalg er i 1914 udvidet til ogsaa at omfatte det af Foreningen af jyske Landboforeningers Husdyrudvalg — paa Initiativ af Konsulent *Lars Frederiksen* — indsatte »Tilsyn med hele Kvægbesætninger«. — Konkurrencen mellem hele Landbrug afsluttedes i Foraaret 1914; som Formand i Udvalget har Udarbejdelsen af Beretningen om Konkurrencen og dens hele Forløb lagt ikke ringe Beslag paa min Arbejdskraft. Arbejdet var iøvrigt meget lærerigt og fornøjeligt.

Den 2-aarige Konkurrence mellem hele Kvæghold i Aalborgkredsen har i 1914 gaet sin rolige Gang og afsluttes i dette Foraar.

Selve Kvæg- og Faareavlens Stilling skal jeg iøvrigt ikke her komme nærmere ind paa, idet jeg tillader mig at henvise til min Afhandling om Husdyravlens i 1914 i nærværende Tidsskrift.

Landbrugets Regnskabsføring er et Spørgsmaal, der med Rette er sat paa Landbrugets Dagsorden. Foreningen af jyske Landboforeningers Regnskabsudvalg har i Februar Maaned 1914 foranstaltet afholdt et Kursus i Landbrugsbøgføring paa Ladelund, der var særdeles godt besøgt, og ved Udvalgets Mellekomst og Støtte er der oprettet en udvidet Regnskabsføring i Midtjylland.

Gennem de 25 Aar, i hvilke jeg har været Statskonsulent, har min Foredragsvirksomhed været ret omfattende, saaledes ogsaa i 1914. Den er dels og fornemmelig udøvet ved de jyske Landboforeningers Vintermøder, dels ved Foreningen af jyske Landboforeningers Ungskue og Fedeskue, den jyske Planteavls store Aarsmøde og ved Delegeretmødet.

Som i tidligere Aar har jeg ogsaa i 1914 deltaget i et meget betydeligt Antal Møder, dels indenfor Foreningen af jyske Landboforeningers Husdyrudvalg, Regnskabsudvalg, Udvalget for Konkurrencen mellem hele Landbrug, dels i Landhusholdningsselskabets Regnskabsudvalg og dets Udvalg til Gedeavlens Fremme. Desuden har jeg deltaget i flere Møder og Udvalgmøder i Statsdyrskuekommissionen, i Delegeretmøderne i Aarhus og Odense, de jyske Mejeriforeningers Delegeretmøde samt forskellige Møder indenfor mindre Organisationer.

Fra Landhusholdningsselskabet og Landbrugsministeriet er der som vanligt sendt mig en Del Sager til Erklæring og Betænkning. De to indkomne Besvarelser af Landhusholdningsskabets Prisopgave vedrørende Fedning har jeg sammen med min Meddommer haft til Bedømmelse. Da ingen af Besvarelserne fandtes fyldestgørende, er Prisopgaven paany udsat.

Foruden mindre Artikler til Dagspressen og til »Lommebog for Landmænd« har jeg, som nu gennem en meget lang Aarrække, skrevet de sædvanlige større Artikler om Husdyrbruget til »Tidsskrift for Landøkonomi« og »Mælkeritidende«.

Billeder af Landhusholdningsselskabets Præsidenter.

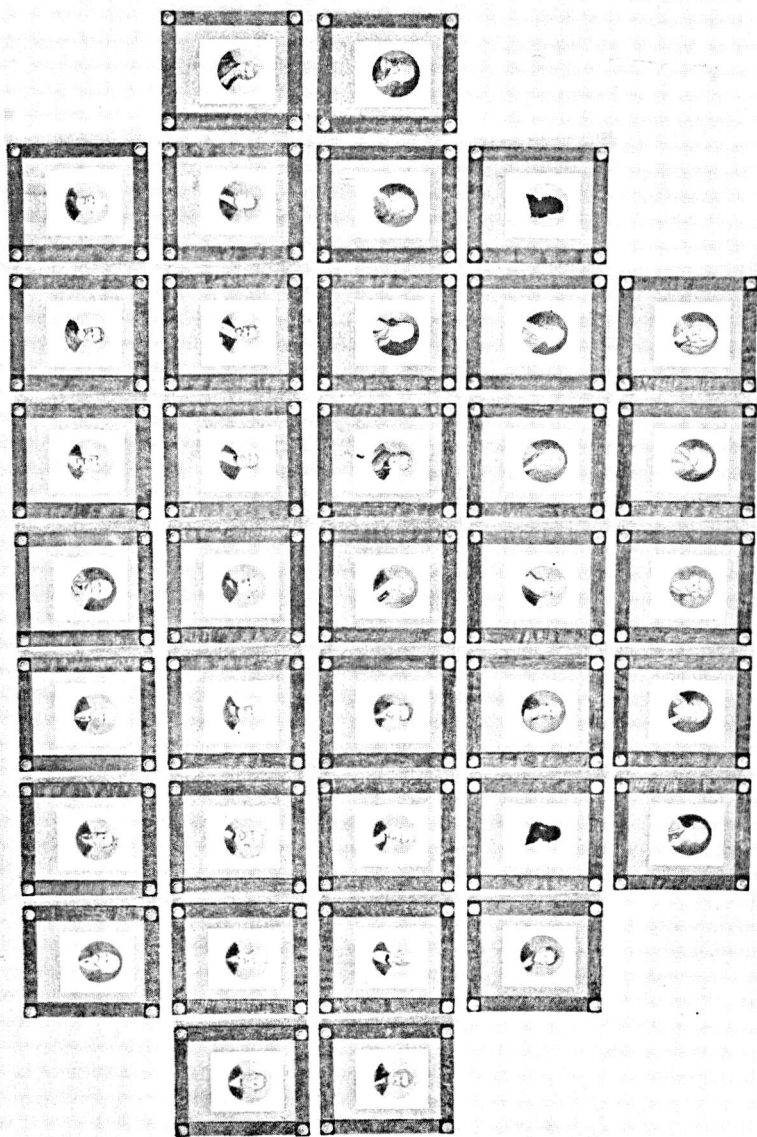
I de snart 150 Aar, Landhusholdningsselskabet har bestaaet, har 44 Mænd haft Sæde i dets Præsidium. Paa Professor *Westermanns* Initiativ har Selskabet søgt at fremskaffe Portrætter af disse 44 afgaaede Præsidenter. Dette er lykkedes for 37's Vedkommende, og disses Portrætter er nu gengivne i éns Størrelse og ophængte i Præsidentværelset. *F. Hendriksens* Reproduktions Atelier har paa udmærket Maade besørget Gengivelsen og Ophængningen. Omstaaende Afbildning viser, hvorledes Billederne er ophængte. Portrætterne fremstiller følgende Mænd:

Øverste Række fra Venstre til Højre:

Greve *J. H. E. Bernstorff*.
Overlandmaaler *Th. Bugge*.
Professor, Dr. *P. C. Abildgaard*.
Kommandørkaptajn *H. Gerner*.
Professor *B. G. Sporon*.

Næstøverste Række fra Venstre til Højre:

Professor *J. M. Geuss*.
Justitsraad *O. Malling*.
Justitsraad *Chr. Colbjørnsen*.
Generaladjutant *P. Løvenørn*.
Justitsraad *J. P. Rosenstand-Goiske*.
Professor *J. Kjerulf*.
Generalmajor *E. F. Waltersdorff*.

Midterste Række fra Venstre til Højre:

Etatsraad *E. R. Grove.*
 Justitsraad *C. H. Pram.*
 Justitsraad *P. F. Skibsted.*
 Geheimekonferensraad *J. Collin.*
 Geheimekonferensraad *A. S. Ørsted.*
 Kammerraad *J. C. Drewsen.*
 Etatsraad *V. F. Johnsen.*
 Etatsraad *I. I. Unsgaard.*
 Etatsraad *C. Neergaard.*

Næstnederste Række fra Venstre til Højre:

Geheimekonferensraad *F. V. Treschow.*
 Geheimekonferensraad *F. F. Tillisch.*
 Greve *C. C. S. Dannekjold-Samsøe.*
 Professor *B. S. Jørgensen.*
 Etatsraad *A. L. Drewsen.*
 Geheimekonferensraad *E. Tesdorpf.*
 Lensgreve *L. H. C. H. Holstein.*
 Lensgreve *C. F. Dannekjold-Samsøe.*
 Docent *N. J. Fjord.*

Nederste Række fra Venstre til Højre:

Kammerherre *C. Castenschiold.*
 Kaptajn *J. C. la Cour.*
 Kammerherre *C. D. Lüttichau.*
 Lensgreve *B. Wedell.*
 Hofjægermester *F. Friis.*
 Kammerherre *K. Sehested.*
 Professor *Th. R. Segelcke.*

De 7 Mænd, som det ikke er lykkedes at fremskaffe Portrætter af, er følgende: Professor *J. B. Dons* (Præsident fra 1769—73), Justitsraad *M. Hübner* (1769—74), Etatsraad *V. A. Hansen* (1781—84), Cancelliraad *C. A. Fabricius* (1787—95), Etatsraad *P. H. Graah* (1805—07), Etatsraad *P. C. Zeuthen* (1806—18) og Højsteretsadvokat *Haagen* (1812).

Hvis nogen af Tidsskriftets Læsere muligvis skulde vide, hvor der findes Portrætter af disse 7 Præsidenter, vil Landhusholdningsselskabets Sekretariat sætte stor Pris paa at modtage Meddelelse herom.

Udkomne Bøger.

- Harald R. Christensens** afviste **Doktor**disputats. En Protest mod Universitetets Behandling af denne Sag. Ved *A. Mentz, Raphael Meyer, S. Orla-Jensen, F. Kølpin Ravn* og *Fr. Weis*. Paa Grundlag af foreliggende Dokumenter. 45 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
- Hønseregnskab for Alle.** Ved *S. C. A. Tuxen* og *W. A. Koch*. 31 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
- Meddelelser fra Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Serumlaboratorium.** Undersøgelser vedrørende smitsomme Sygdomme hos Kalve. *M. Christiansen*: Paracolibacillose hos Kvæget. 84 Sider. Undersøgelser vedrørende Kvægets smitsomme Kastning. *Axel Thomsen*: Om Abortbacillens pathogene Egenskaber og om dens Udskillelse med Mælken. 23 Sider. *L. Bahr*: Sygdomme hos Honningbien og dens Yngel. 109 Sider. *Vald. Andersen*: Die Spezifität des Drusentreptococcus mit besonderer Berücksichtigung des Vergärungsvermögens gegenüber Kohlehydraten u. s. w. 7 Sider. (Københ.).
- 90.—94. Beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.** 90. Beretning: Forsøg med Dyrkning af tidlige Kartofler 1903—09. Ved *J. C. Larsen*. 22 Sider. 91. Beretning: Forsøg med Midler mod nøgen Brand. Ved *J. Lind*. 21 Sider. 92. Beretning: Forsøg med Sprøjtemidler mod Bedelus. Ved *Sofie Rostrup*. 24 Sider. 93. Beretning: Undersøgelser over Nikotinindholdet i Tobak og Tobakspræparater til Bekæmpelse af Bladlus. Af *H. Baggesgaard-Rasmussen*. 10 Sider. 94. Beretning: Landbrugsplanternes Sygdomme i 1914. Af *J. Lind, Sofie Rostrup* og *F. Kølpin Ravn*. 29 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
- Kreaturholdet i Danmark den 15. Maj 1915.** Udgivet af Det statistiske Departement. »Statistiske Meddelelser«, 4. Række, 48. Bind 2. Hæfte. 52 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
- Stambog over Tyre af Korthornsrace. IV.** Af Statskonsulent *Axel Appel*. 131 Sider. Udgivet af De samvirkende danske Landboforeningers Forretningsudvalg. (Aarhus).
- Stambog over Tyre af rød dansk Malke­race. XVII.** Af Statskonsulent *P. A. Mørkeberg*. Udgivet af De samv. danske Landboforeningers Forretningsudvalg. 134 Sider. (Odense).
- Beretning fra Arbejderforsikrings-Raadets Landbrugsafdeling for Aaret 1914.** 269 Sider. (Københ.).
-

Mindre Meddelelser.

Andelsmejeriernes Størrelse er som bekendt vokset ganske betydeligt, og Flertallet af dem er nu af et anseeligt Omfang. I den i Aar udkomne »Danmarks Mejeri-Drifts-Statistik«, der bringer Meddelelser om 737 Mejerier, oplyses, at disse Mejerier i Gennemsnit har 153 Leverandører og 967 Køer. Flest Køer har Mejerierne i Bornholms Mejeriforening (1356) og Thisted Amts Mejeriforening (1333), færrest har Mejerierne i Sorø og Holbæk Amts Mejeriforeninger (879) og i Fyns Mejeriforening (771).

Som Maalestok for Mejeriernes Størrelse er den aarlige Mælkemængde imidlertid bedre at anvende end Koantallet. I 1914 udkom anden Udgave af den af Kontoret for Mejeristatistik udarbejdede »Fortegnelse over samtlige Andels- og private Mejerier i Danmark«. I Henhold til denne Fortegnelse fandtes der i alt 1180 Andelsmejerier og 359 private Mejerier. For 43 Andelsmejeriers Vedkommende findes der ikke Oplysning om den indvejede Mælkemængde. Deler man de 1137 Andelsmejerier, der har indsendt Oplysning, i 3 Afdelinger: større Mejerier med 2 Mill. kg Mælk og derover, middelstore Mejerier med fra 1 til 2 Mill. kg Mælk og smaa Mejerier med under 1 Mill. kg Mælk, finder man ved en Optælling, at der fandtes af

Større Mejerier	694 eller ca. 61	pCt.
Middelstore —	360 — -	31 ¹ / ₂ -
Smaa —	83 — -	7 ¹ / ₂ -
I alt...	1137	100 pCt.

I 1909 var Forholdet følgende: større Mejerier 49 pCt., middelstore 38 pCt. og smaa 13 pCt.

Indførselen af Gødninger til Danmark i 1914 og 1913 var i Følge »Statistiske Efterretninger« Nr. 10 følgende:

Special Indførsel af:	Mængde i Tons		Værdi	
	å 1000 kg		i 1000 Kr.	
	1914	1913	1914	1913
Fosforgødninger:				
Raafosfat	49.301	55.876	}	10.181
Superfosfat.....	142.883	110.151		
Thomasmel	10.751	8.945		
Benmel	214	282		
Kvælstofgødninger:				
Chilialpeter	42.592	34.930	}	10.103
Luftkvælstofgødninger	10.760	5.067		
Ammoniak, svovlsur	695	524		
Kaligødninger:				
Kainit	8.383	9.401	}	1.975
37 % Kalisalte m. v.	15.287	16.700		
Kalkgødninger:				
Gødningskalk.....	3.473	6.490	}	178
Mergel.....	113.930	9.021		
Dyriske Gødningsstoffer og forskellige andre Stoffer..	60	85	4	5

Indførselen er stegen meget stærkt. Den samlede Værdi af Indførselen (beregnet frit i Ankomsthavn) udgjorde i 1900 $3\frac{2}{3}$ Mill. Kr., i 1905 godt 6 Mill. Kr., i 1910 $10\frac{1}{2}$ Mill. Kr., i 1911 13.1, i 1912 17,3, i 1913 19.3 og i 1914 22.4 Mill. Kr.